

ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖĞRETİM STRATEJİLERİ-YÖNTEM VE TEKNİKLERİ, İLETİŞİM VE ÖLÇME DEĞERLENDİRME YETERLİKLERİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Yrd. Doç. Dr. H. İsmail ARSLANTAŞ

Kilis 7 Aralık Üniversitesi M.R. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Özet

Bu araştırmada eğitim ve fen-edebiyat fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının "öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma", "iletişim" ve "ölçme-değerlendirme" becerileri, öğrenci görüşlerine göre incelenmiştir. Araştırma, betimsel yöntemle yapılmıştır. Araştırmada çalışma grubunu 2009-2010 öğretim yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi ve Fen-edebiyat Fakültesi ile Gaziantep Üniversitesi Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinin lisans programlarında okuyan 568 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma ve anlamlılık değerlerini belirlemek için t testi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, öğrenci görüşlerine göre, öğretim elemanlarının yarısından çoğunun "öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma", "iletişim" ve "ölçme-değerlendirme" becerileri açısından yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Öğrenci görüşleri cinsiyet, fakülte ve alan değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğretim elemanı, öğretim yöntemi, iletişim, ölçme-değerlendirme

STUDENT VIEWS REGARDING TEACHING STAFFS' SUFFICIENCIES IN TEACHING STRATEGIES- METHODS AND TECHNIQUES, COMMUNICATION, MEASUREMENT AND EVALUATION

Abstract

In this descriptive study, teaching methods and techniques, communication, measurement and evaluation skills of instructors working at faculty of education and faculty of arts and sciences were investigated according to student views. In the research, working group consisted of 568 undergraduate students of faculty of education and faculty of arts and sciences at Kilis 7 Aralık University and University of Gaziantep. The questionnaire developed by the researcher was used to gather the data. In analyzing data, t-test was used to find out frequency, percentage, mean, standard deviation and meaningfulness values. The findings indicated that more than half of the instructors' skills about teaching methods and techniques, communication, measurement and evaluation were not adequate. The views of students showed significant differences according to gender, faculty, and department variables.

Key Words: Teaching staff, teaching methods, communication, measurement and evaluation.

Giriş

Öğrenciye kazandırılmak üzere belirlenen istendik davranışların gerçekleşebilmesi özgün eğitimin her düzeyinde sınıf içi etkinliklerin yürütülmesine bağlıdır. Eğitim sistemi içinde okullar, eğitsel hedeflerin öğrencilere kazandırılması için hazırlanmış özel çevrelerdir. Bu özel çevre, istenen davranışların kazandırılması için kolaylaştırıcı, istenmeyen davranışların ise ortadan kaldırılabileceği şekilde tasarlanmış bir çevredir.

İlköğretimden yükseköğretimin sonuna kadar insan hayatının çok önemli bir bölümü okullarda geçmektedir. Her eğitim basamağında hem birey hem de toplum açısından kazandırılması gereken amaçlar bulunmaktadır. Birey için eğitimin nihai hedefi, bireyde var olan potansiyeli en üst sınırına kadar geliştirmektir. Taymaz'a göre (1997:1) bireysel yetiler, bireylerin ilgisine bağlı olarak eğitimle geliştirilebilir. Toplumsal kalkınmanın sağlanması, toplumun refah düzeyinin yükselmesi, ülkenin dünyayla rekabet edebilir olması, toplumsal değişimin toplumu geliştirecek şekilde gerçekleşmesi gibi amaçlar da eğitimin toplumsal işlevleri arasındadır.

Üniversiteler bir ülkenin en üst eğitim kurumlarıdır. Aynı zamanda da ülkenin ihtiyaç duyduğu, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi yükseköğretim kurumlarının en önemli varlık nedenleri arasındadır. Çağdaş dünyayla rekabet etmek için bilgi üretmek ve bu üretilen bilgileri teknolojiye dönüştürmek gerekmektedir. Bu görevin yerine getirilmesi de akademik eğitimin amaçları arasındadır. Ülke sorunlarının sağlıklı ve etkili bir şekilde çözülmesi de üniversitelerin görevleri arasındadır. Alpay'a (2004) göre üniversite, bilimin ve yüksek öğretimin doğal mekânı olarak kabul edilmiş olmasına rağmen aslında kurumun üyesi olan insanların yani öğretim üyelerinin ve onların bilimsel otoritesini kabul eden öğrencilerin karşılaştığı, birlikte bulunduğu ve iletişim kurduğu yoğun etkileşim mekânları ve bu yoğun etkileşimin sonucunda ortaya çıkan ortak zihinsel ortamın kayıtlara geçirildiği toplumsal bir arşiv olarak düşünülmelidir.

Üniversite insanlar kültürlü bir şahsiyet ve mesleğinin ideal bir üyesi olmayı öğreten bir kurumdur. Kültür bilimsel bilgi de dahil her türlü bilginin yetiştiği zemindir, topraktır. Bilgiyi bir ağaca benzetirsek, bilgi ağacı kültür zemini üzerinde büyür. Üniversite öncelikle eğitim verdiği insana kültür kazandırmalıdır. Kültür çağın hayati fikirler sistemidir. Üniversite: bünyesinde bulundurduğu programlarda, yüksek düzeyde eğitim-öğretim vererek ülkenin ihtiyaç duyduğu uluslararası niteliklere sahip insan gücü yetiştiren, uluslararası ölçütlerde araştırma-geliştirme ve inovasyon [yenile(n)me] yapabilen, bilim ve teknoloji üreten; ulusal ve uluslararası yayın organlarında yayım yapan ve toplumun sorunlarına bilgi ve danışmanlık desteği verebilen, fakülte, enstitü, bölüm ve benzeri birimlerden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip; özerk, özgür, yetkin ve etkin bir yükseköğretim kurumudur (Günay, 2004).

Gasset'e (1997) göre üniversite, aklın kurumsallaştırılmasıdır. Üniversitede her şeyden önce bilim olmalıdır. Bir problemin ortaya konulması, hipotez ileri sürülmesi, hipotezin sınanması araştırma faaliyeti içerisinde sürdürülür. Bilim bir araştırmadır ve keşiftir. Bilineni öğretmek ya da öğrenmek sahici anlamda bilim değildir. Araştırma sonucunda çözüm elde edildikten sonra yapılacak hiçbir şey bilim değildir.

Üniversitelerin belirtilen işlevleri gerçekleştirmesi ise nitelikle öğretim kadroları ile mümkündür. Öğretim elamanı kadroları üniversite sisteminin en önemli parçalarından biridir. Çünkü nicelik ve nitelik bakımından yeterli düzeyde öğretim kadrolarına sahip olan ülkelerin üniversiteleri düşünen, araştıran ve üreten nitelikle insan kaynağını oluşturabilirler.

Üniversite öğretim elemanlarının bilimsel araştırma yapmak ve öğretim olmak üzere iki temel görevleri bulunmaktadır. Üniversite öğretim elemanlarının görevleri ile ilgili genel algılama daha çok "araştırma" üzerinedir. Oysa öğretim görevi üniversite öğretim elemanları için göz ardı edilmemesi gereken bir görevdir. Ergün'e(2001:88-192) göre, yıllardır üniversite öğretim elemanlarının öğretim görevi araştırma yapmaya göre ikincil bir fonksiyon olarak görülmüştür. Ancak son zamanlarda dünyanın her tarafında yükseköğretimin normal öğretim kademelerinden biri haline gelmesi, ülke gençlerinin büyük bir çoğunluğuna bu öğretim kademesini tamamlama imkânı verilmesi ve seçkin üst düzey mesleklere girişte üniversite üstü eğitimin gerekli görülmesi gibi nedenlerden dolayı öğretim elemanlarının öğretim görevleri daha çok ön plana çıkmaya başlamıştır. Bütün bunlardan anlaşılmaktadır ki öğretim elemanlarının en önemli görevlerinden bir "öğretim" görevidir. Öğretim elemanları, ders etkinliklerini gerçekleştirirken bir yönüyle öğretmenlik yapmaktadırlar.

Öğretim elemanlarının öğretim görevlerini yerine getirebilmeleri için bazı niteliklere sahip olmaları gerekmektedir. Yeterli bir alan bilgisine sahip olma, öğrencilerle etkili iletişim kurabilme becerisi, sınıf yönetimi becerisi, öğretim etkinliklerini planlama becerisi, öğretim teknolojilerinden yararlanma, yeterli öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma bilgi ve becerisine sahip olma gibi hususlarda bilgi deneyim sahibi olmaları gerekir. Mahiroğlu'na (1998: 73-80) göre "üstün" öğretim elemanı; konusunu açık ve anlaşılır bir şekilde anlatan, konusunun uzmanı, derse hazır gelen, öğrenci-öğretmen uyumu çok iyi olan kişidir.

Öğretim elemanlarının öğretim görevini yerine getirmede kişilik özelliklerinin önemli bir etkisi olduğu bilinmektedir. Etkili bir öğretimin gerçekleşmesi için öğretim elemanın demokratik bir yaklaşıma sahip olması gerekliliği göz ardı edilemez. Bilen'e (2009:76) göre, ideal öğretmen ve öğretim elemanları öğrencileri ile sağlıklı pedagojik ilişki kuranlardır.

Etkili öğretmen, amaçlanan öğrenme hedeflerini gerçekleştirebilme becerisi gösteren kişidir. Etkili öğretimin "amaç ve başarı" olmak üzere iki önemli boyutu vardır. Öğretmenin her şeyden önce bir amaç belirlemesi gerekmektedir. Ortada belirlenmiş bir

amaç yoksa öğrencinin başarısı tahmin edilebilir değil rastlantısal olur. Fakat amaç kendi başına yeterli değildir; amacın gerçekleştirilmesi de gerekmektedir. Eğer öğretmen önceden belirlediği öğrenme hedeflerine ulaşamazsa tam olarak etkili kabul edilemez (Perrott, 1982: 5).

Etkili öğretmen, hem birlikte olduğu öğretmen grubuna karşı hem de öğrencilerine karşı sorumlulukları olan ve öğrencilerinin duygu ve gereksinimleriyle ilgilenmeye çalışan ve insanları doğru anlama yönünde çaba gösteren bir eğitim çalışandır. Özellikle öğrencilerinin bireysel farklılıklarını, bilişsel, duyuşsal ve devinimsel düzeylerini öğrenerek buna uygun öğrenme yaşantılarını düzenler. Etkili öğretmen, öğrencilerin öğretim etkinliklerine ilişkin düşünce ve tutumlarını denemelerine olanak sağlar, verimliliklerini ve performanslarını arttırabilecek düşünce ve davranışlar kazanmaları yönünde onları güdüler (Can, 2004:103-139).

Öğretim elemanının mesleki bilgisinin öğrenci başarısını arttıracağı açıktır. Örneğin işe yönelik ve düzenli olma, çeşitli materyal kullanma, açıklamalar yapma, derse bir önceki dersi özetleyerek başlama, konuyla ilgili ve öğrenmeyi sağlayıcı soru sorma, öğretimi ve öğrenciyi geliştirici ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygulama gibi özelliklere sahip olma öğrenci başarısını artırıcı öğretmen davranışları olarak ifade edilebilir. Sumbül'e göre (1996:597-608) başarılı öğretmen, konusuna hâkim, derste konusu ile ilgili çalışmalara yönelik olan, aktif ve bilgili kişi olarak belirlenmektedir ve öğretmen başarısı öğrencinin başarısına yansımaktadır.

Yükseköğretimdeki öğretim elemanı-öğrenci iletişiminde, öğretim elemanlarının öğrencilere daha çok zaman ayırmaları, onlara güven vermeleri, içtenlikle ilgilendiklerini belli etmeleri ve sıcak davranmaları gerekmektedir (Bolat, 1990). Öğretim elemanının öğrencilerle etkili bir iletişim kurması, öğrencilerin güdülenmişlik düzeylerine ve dolayısıyla da sınıf içi öğretim etkinliklerinin verimliliğine katkıda bulunacaktır.

Eğitim örgütlerinin işlenen girdisi olan öğrencilerin, "gelişmiş bir birey olarak topluma kazandırılması sürecinde" öğretim elemanı, öğrenci, eğitici olmayan personel, eğitim programı, araç gereç, yönetim ve çevre (Erden,2001) gibi birçok değişken etkili olmaktadır. Bu değişkenlerden en önemlisi ve en kritik olanı öğretim elemanıdır. Çünkü etkili bir sınıf yönetimi için, eğitim süreçlerinin düzenlenmesi ve yürütülmesinden öğretim elemanı sorumludur. Öğrenme ve öğretme ortamında başarı ve erişiyi etkileyen, öğretim elemanının sınıf içindeki davranışları, sınıfı etkili yönetmesidir (Aydın, 1998:17).

Öğretim elemanlarının öğrencilerine karşı, sınıf içi ve dışındaki davranışlarının olumlu ya da olumsuz yanları öğretim ortamındaki öğrencinin başarısını etkilemektedir. Öğrencilere gösterilen "yakınlık" davranışlarının öğrencilerin bilişsel öğrenmeleri, tutumları ve güdülenme düzeyleri üzerinde etkili olduğu bilinmektedir (Taş, 2009:171-192). Öğretim elemanlarının, öğretim elemanı-öğrenci iletişiminde öğrencilere samimi ve güven verici bir şekilde yaklaşmaları, öğrencilerle ilişkilerinde adil olmaları, öğrenme-öğretme sürecinde uygun yöntemleri seçerek kullanmaları, ölçme-değerlendirme

ilkelerine göre hareket etmeleri öğretimin etkililiğini ve verimini önemli ölçüde belirleyeceği açık bir gerçektir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada yükseköğretimde görev yapan öğretim elemanlarının öğretim strateji-yöntem ve teknikleri kullanma, iletişim ve ölçme-değerlendirme yapabilme yeterliği açısından öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca yükseköğretimde öğretim elemanlarının eğitim-öğretim sürecini etkili bir şekilde yönetebilmeleri için uygun öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Eğitim ve fen-edebiyat fakültelerinde okuyan öğrencilerin görüşlerine göre öğretim elemanlarının “öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma” beceri düzeyleri nedir?
2. Eğitim ve fen-edebiyat fakültelerinde okuyan öğrencilerin görüşlerine göre öğretim elemanlarının “iletişim” beceri düzeyleri nedir?
3. Eğitim ve fen-edebiyat fakültelerinde okuyan öğrencilerin görüşlerine göre öğretim elemanları “ölçme-değerlendirme” yapabilme düzeyleri nasıldır?
4. Öğretim elemanlarının sınıf içi etkinlikleri yönetme becerilerinin algılanışı, cinsiyet, fakülte ve alan değişkenleri açısından öğrenci görüşlerinde anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır?

Sınırlılıklar

1. Araştırma 2009–2010 eğitim öğretim yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi ve Gaziantep Üniversitesi Fen-edebiyat fakültesinde okuyan 568 öğrencinin görüşleri ile sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile sınırlıdır.
3. Araştırma, öğretim elemanlarının sınıf içi etkinliklerden öğretim strateji-yöntem ve tekniklerin kullanımı, iletişim ve ölçme-değerlendirme boyutlarının değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma, betimsel nitelikli olup tarama modeline dayalıdır. Betimsel yöntemin kullanıldığı araştırmalar olayların, objelerin varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne olduğunu” inceleyen; değişkenler arasındaki ilişkileri belirleyen araştırmalardır. Bu yöntemeye dayalı araştırmalarda durum nedir, neredeyiz, ne yapmak

istiyoruz; nereye hangi yöne gitmek istiyoruz, oraya nasıl gideriz gibi sorulara cevap aranır (Kaptan, 1998:59). Buna dayalı olarak eğitim ve fen edebiyat fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin algılarına göre derslerine giren öğretim elemanlarının öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma becerileri, iletişim beceri düzeyleri, ölçme-değerlendirme becerileri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmamanın çalışma grubunu, 2009–2010 öğretim yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi M.R. Eğitim ve Fen-edebiyat fakülteleri ile Gaziantep Üniversitesi Eğitim ve Fen-edebiyat fakültelerinde okuyan toplam 568 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken öğrencilerin okudukları alanlar (fen alanları ve sosyal alanlar), fakülteler (eğitim ve fen-edebiyat) ve cinsiyet dağılımları dikkate alınmıştır. Eğitim ve fen edebiyat fakültelerinin her bölümü her bir sınıf düzeyinde okuyan öğrenciler çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Öğretim elemanlarının sınıf içi öğretim etkinliklerinde sahip olmaları gereken beceriler konusunda alanyazın taraması yapılmıştır. Murat, Arslantaş ve Özgan (2006), Taş (2009), Şen ve Erişen (2002), Aksu ve diğerlerinin (2008) ilgili çalışmalarından yararlanılmıştır. Daha sonra Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının görüşlerine başvurularak bir öğretim elemanın öğretim yöntem ve teknikleri, iletişim ve ölçme değerlendirme konularında sahip olmaları gereken özellikleri yazmaları sağlanmıştır. Konu ile ilgili aynı fakültede okuyan değişik bölümlerdeki 10 öğrenciden de benzer şekilde görüş alınmıştır. Oluşturulan anket maddeleri öğrencilere okutturularak bazı ifadeler yeniden oluşturulmuştur.

Literatür taraması görüşmelerden elde edilen veriler ışığında veri toplama aracı taslağı oluşturulmuştur. Oluşturulan anket taslağı ilgili öğretim elemanlarının görüşleri alınarak bazı düzeltmeler yapılmıştır. Hazırlanan anket, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi ve Fen edebiyat fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan 55 öğrenciye uygulanarak pilot çalışması yapılmıştır. Veri toplama aracının Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .96 olarak hesaplanmıştır.

Anket, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ankete katılanlara ait kişisel bilgiler; ikinci bölümde ise öğrencilerin, öğretim elemanlarının “öğretim strateji-yöntem ve teknikleri kullanma”, “iletişim” ve ölçme-değerlendirme” beceri düzeylerine ilişkin algılarını ölçen 26 maddelik anket bulunmaktadır.

Anket, Likert tipi 5’li dereceleme şeklindedir. Ölçekte yer alan öğretim elemanlarının sınıf içi öğretim etkinliklerinde beceri durumlarının gözlenme düzeyleri; Hiçbiri (1), Çok Azı (2), Yarısı (3), Çoğunluğu (4) ve Tamamı (5) dereceleri ile belirlenmiştir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Veri toplama aracı olarak geliştirilen anket 700 adet çoğaltılarak Kilis 7 Aralık Üniversitesi M.R. Eğitim Fakültesi ve Fen-edebiyat Fakültesi ile Gaziantep Üniversitesi Eğitim ve Fakültelerinin çeşitli bölümlerinde okuyan öğrencilere uygulanmıştır. Araştırmacı anketleri bizzat sınıflara giderek ilgili öğretim elemanından izin almak suretiyle öğrencilere dağıtmıştır. Uygulama sırasında anketin nasıl doldurulacağı ile ilgili açıklama yapılarak, anketler ders sonunda araştırmacı tarafından toplanmıştır. Dağıtılan 700 anketten 590'ı toplanmıştır. Toplanan anketlerden hatalı olarak değerlendirilenler iptal edilmiş ve 568 anketin verileri analiz edilerek yorumlanmıştır.

Verilerin analizinde SPSS istatistik programından yararlanılmıştır. Bu konuda Kilis 7 Aralık Üniversitesi M.R. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Ölçme-Değerlendirmede anabilim dalı öğretim elemanlarından yardım sağlanmıştır. Veriler, aritmetik ortalama, t- testi ve frekans, yüzde ve standart sapma gibi istatistiki işlemlerden yararlanılarak yorumlanmıştır. Görüşler arasında farkın anlamlı olup olmadığını belirlemede "anlamlılık düzeyi" .05 olarak alınmıştır. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken 1.00-1.80 aralığı "hiçbiri", 1.81-2.60 aralığı "çok azı", 2.61-3.40 aralığı "yarısı", 3.41-4.20 aralığı "çoğunluğu" ve 4.21-5.00 aralığı "tamamı" şeklinde değer taşıdığı kabul edilmiştir. Düzeylerin yer aldığı bu aralıklar, seçeneklere verilen en düşük değer olan (1) ile en yüksek değer olan (5) arasındaki seri genişliğinin seçenek (düzey) sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarında yer alan problemlere ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Alt problemlere geçilmeden önce araştırmanın genel amacı çerçevesinde veriler tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Sonra da sırasıyla alt problemlere ilişkin veriler tablolarda gösterilmiş ve altlarına yorumları yapılmıştır.

Alt Problem 1: Eğitim ve fen-edebiyat fakültelerinde okuyan öğrencilerin görüşlerine göre öğretim elemanlarının "öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma" beceri düzeyleri nedir?

Tablo 1: Öğretim elemanlarının öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma becerilerine ilişkin öğrenci görüşlerinin dağılımı

FAKÜLTE		Hiçbiri		Çok azı		Yarısı		Pek çoğu		Hepsi		\bar{X}	Ss
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
M1	Eğitim	14	4,1	92	26,7	119	34,6	104	30,2	15	4,4	3,04	0,95
	Fen Edebiyat	18	8,0	79	35,3	52	23,2	59	26,3	16	7,1	2,89	1,10
M2	Eğitim	24	7,0	95	27,6	105	30,5	91	26,5	29	8,4	3,02	1,07
	Fen Edebiyat	21	9,4	78	34,8	52	23,2	52	23,2	21	9,4	2,88	1,15
M3	Eğitim	23	6,7	112	32,6	88	25,6	95	27,6	26	7,6	2,97	1,08
	Fen Edebiyat	27	12,1	77	34,4	64	28,6	38	17,0	18	8,0	2,75	1,12
M4	Eğitim	16	4,7	99	28,8	100	29,1	109	31,7	20	5,8	3,05	1,01
	Fen Edebiyat	17	7,6	90	40,2	65	29,0	36	16,1	16	7,1	2,75	1,04
M5	Eğitim	9	2,6	55	16,0	83	24,1	136	39,5	61	17,7	3,54	1,04
	Fen Edebiyat	13	5,8	54	24,1	60	26,8	64	28,6	33	14,7	3,22	1,14
M6	Eğitim	11	3,2	90	26,2	107	31,1	114	33,1	22	6,4	3,13	0,98
	Fen Edebiyat	16	7,1	93	41,5	61	27,2	41	18,3	13	5,8	2,74	1,02
M7.	Eğitim	12	3,5	96	27,9	102	29,7	102	29,7	32	9,3	3,13	1,03
	Fen Edebiyat	23	10,3	88	39,3	61	27,2	34	15,2	18	8,0	2,71	1,09
M8.	Eğitim	25	7,3	126	36,6	95	27,6	80	23,3	18	5,2	2,83	1,03
	Fen Edebiyat	57	25,4	80	35,7	48	21,4	22	9,8	17	7,6	2,38	1,18
M9.	Eğitim	26	7,6	92	26,7	102	29,7	97	28,2	27	7,8	3,02	1,08
	Fen Edebiyat	22	9,8	85	37,9	51	22,8	43	19,2	23	10,3	2,82	1,16
M10.	Eğitim	25	7,3	93	27,0	79	23,0	105	30,5	42	12,2	3,13	1,15
	Fen Edebiyat	23	10,3	86	38,4	61	27,2	30	13,4	24	10,7	2,76	1,14

Tablo 1 incelendiğinde, öğretim elemanlarının “öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma” bakımından öğrenci görüşlerinin ortalamaları, 11 maddenin tamamında eğitim fakültesi için en düşük \bar{X} =2.83 ile en yüksek \bar{X} =3.54; fen-edebiyat fakültesi için en düşük \bar{X} =2.38 ile en yüksek \bar{X} =3.22 arasında değişmektedir. Maddelere verilen cevapların frekans ve yüzde dağılımlarına göre ise bütün maddeler için öğrencilerin yaklaşık % 60’ı öğretim elemanlarının “öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma” bakımından yeterli olmadıklarını düşünmektedirler. Örneğin “Öğrencilerin bireysel ve takım hâlinde çalışmalarına uygun ortam hazırlama” maddesine eğitim fakültesi öğrencilerinin % 7.3’ü “hiçbiri”, % 36.6’sı “çok azı”, % 27.6’sı “yarısı” şeklinde görüş belirtirken; fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin % 25.4’ü “hiçbiri”, % 35.7’si “çok azı”, % 21.4’ü “yarısı” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Özellikle fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevapların dağılımı dikkate değer görünmektedir.

Maddelere verilen cevapların ortalamalarına göre en yüksek ortalama, hem eğitim fakültesi (\bar{X} =3.54) hem de fen-edebiyat fakültesi (\bar{X} =3.22) öğrencilerinin görüşlerine göre “Konuları mantıklı bir sıra ile sunma (basamaklar hâlinde konuyu işleme; bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa...” maddesinde olduğu görülmektedir. Buna göre

öğrencilerin, öğretim elemanlarını bu konuda diğer maddelere göre daha yeterli gördükleri söylenebilir.

Tablo 1'deki verilere bakıldığında, öğrenci görüşlerinin en düşük ortalamaya sahip olduğu maddenin "Öğrencilerin bireysel ve takım hâlinde çalışmalarına uygun ortam hazırlama" maddesi olduğu görülmektedir. Bu maddeye verilen cevapların ortalaması sırasıyla eğitim fakültesi için $\bar{x} = 2.83$, fen-edebiyat fakültesi için $\bar{x} = 2.38$ 'dir. Buna göre öğrencilerin öğretim elemanlarını "Öğrencilerin bireysel ve takım hâlinde çalışmalarına uygun ortam hazırlama" konusunda yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılabilir. Yine Tablo 1'deki verilere göre, eğitim fakültesi öğrencileri, öğretim elemanlarını "öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmada" fen-edebiyat fakültesi öğrencilerine göre daha yeterli görmektedirler. Tablodaki ortalamalara göre bütün maddelerde eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması fen edebiyat fakültesi öğrencilerine göre daha yüksektir. Bu durum "eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının öğretmenlik formasyonu açısından fen edebiyat fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarına göre daha yeterli oldukları" şeklinde yorumlanabilir. Çünkü eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirdikleri için burada görev yapan öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek bilgi ve becerisi açısından daha yeterli düzeyde olmaları beklenen bir durumdur.

Alt Problem 2: Eğitim ve fen-edebiyat fakültelerinde okuyan öğrencilerin görüşlerine göre öğretim elemanlarının "iletişim" beceri düzeyleri nedir?

Tablo 2: Öğretim elemanlarının iletişim becerilerine ilişkin öğrenci görüşlerinin dağılımı

FAKÜLTE		Hiçbiri	Çok azı	Yarı	Pek çoğu	Hepsi	\bar{X}	Ss
		n %	n %	n %	n %	n %		
M11	Eğitim	7 2,0	63 18,3	90 26,2	134 39,0	50 14,5	3,46	1,01
	Fen Edebiyat	23 10,3	52 23,2	67 29,9	59 26,3	23 10,3	3,03	1,15
M12	Eğitim	6 1,7	55 16,0	92 26,7	135 39,2	56 16,3	3,52	1,00
	Fen Edebiyat	22 9,8	70 31,3	60 26,8	49 21,9	23 10,3	2,92	1,15
M13	Eğitim	14 4,1	67 19,5	70 20,5	119 34,6	74 21,5	3,50	1,14
	Fen Edebiyat	18 8,0	56 25,0	56 25,0	57 25,4	37 16,5	3,17	1,20
M14	Eğitim	34 9,9	114 3,1	63 18,3	83 24,1	50 14,5	3,00	1,24
	Fen Edebiyat	15 6,7	57 25,4	59 26,3	62 27,7	31 13,8	3,17	1,15
M15	Eğitim	17 4,9	59 17,2	74 21,5	128 37,2	66 19,2	3,49	1,13
	Fen Edebiyat	16 7,1	57 25,4	58 25,9	52 23,2	41 18,3	3,20	1,21
M16	Eğitim	32 9,3	94 27,3	79 23,0	90 26,2	49 14,2	3,09	1,24
	Fen Edebiyat	35 15,6	65 29,0	53 23,7	42 18,8	29 12,9	2,84	1,26
M17	Eğitim	23 6,7	75 21,8	102 29,7	114 33,1	30 8,7	3,15	1,07
	Fen Edebiyat	25 11,2	69 30,8	54 24,1	54 24,1	22 9,8	2,91	1,17
M18	Eğitim	19 5,5	75 21,8	94 27,3	116 33,7	40 11,6	3,24	1,08
	Fen Edebiyat	14 6,3	66 29,5	65 29,0	47 21,0	32 14,3	3,08	1,15
M19	Eğitim	25 7,3	78 22,7	69 20,1	115 33,4	57 16,6	3,29	1,19
	Fen Edebiyat	22 9,8	71 31,7	61 27,2	44 19,6	26 11,6	2,92	1,17

Tablo 2'ye bakıldığında, öğretim elemanlarının “iletişim becerisi” konusunda, öğrencilerin görüşlerinin ortalamaları, eğitim fakültesi için $\bar{X} = 3.00$ ile $\bar{x} = 3.52$; fen-edebiyat fakültesi için $\bar{x} = 2.84$ ile $\bar{x} = 3.20$ arasında değişmektedir. Öğretim elemanlarının “iletişim becerisi” konusunda öğrencilerin görüş ortalamalarının en yüksek olduğu madde, eğitim fakültesi için “Konuşmalarında sözel dili jest ve mimiklerle destekleme” maddesi ($\bar{x} = 3.52$), fen-edebiyat fakültesi için “Öğrencilerin görüşlerine saygı duyma” maddesi ($\bar{x} = 3.20$) olurken; en düşük ortalamalar ise eğitim fakültesi için “ Öğrencilere isimleri ile hitap etme” maddesi ($\bar{x} = 3.00$), fen-edebiyat fakültesi için “Eleştirilere açık olma” maddesi ($\bar{x} = 2.84$) olduğu görülmektedir.

Frekans ve yüzde dağılımlarına göre eğitim fakültesi öğrencilerinin, öğretim elemanlarını “Öğrencilere isimleri ile hitap etme”, “Eleştirilere açık olma”, “Yapıcı eleştirilerde bulunma”, “Öğrencilerle samimi ve dengeli ilişkiler kurma” özellikleri açısından yaklaşık %55-%60; “Sözel dili etkili kullanma”, “Konuşmalarında sözel dili jest ve mimiklerle destekleme”, “Öğrencileri ilgiyle ve sözlerini kesmeden dinleme”, “Öğrencilerin görüşlerine saygı duyma”, “Ders dışında ulaşılabilir olma” özellikleri açısından yaklaşık %40-50 arası düzeyde yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır. Örneğin “öğrencilere isimleri ile hitap etme” maddesine eğitim fakültesi öğrencilerinin verdikleri cevapların yüzdeleri % 9.9-Hiçbiri, % 33.1-Çok azı ve % 18.3-Yarısı şeklindedir. Buna göre eğitim fakültesi öğrencileri, öğretim elemanlarının en az yarısının “öğrencilere isimleri ile hitap etme” konusunda yeterli olmadıklarını düşünmektedirler. Oysa öğrencilere isimleriyle hitap etme öğrencilere değer verildiğini gösteren önemli bir iletişim becerisi olarak görülmektedir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin, ortalamalara göre öğretim elemanlarını en başarılı gördükleri beceri alanının $\bar{x} = 3.52$ ortalama ile “Konuşmalarında sözel dili jest ve mimiklerle destekleme”; en başarısız gördükleri becerinin $\bar{x} = 3.00$ ortalama ile “Öğrencilere isimleri ile hitap etme” olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2'deki verilere göre, fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin, öğretim elemanlarının “iletişim becerisi” konusundaki görüşlerinin ortalamaları “Sözel dili etkili kullanma, $\bar{X} = 3.03$ ”, “Öğrencileri ilgiyle ve sözlerini kesmeden dinleme, $\bar{X} = 3.17$ ”, “Öğrencilere isimleri ile hitap etme, $\bar{X} = 3.17$ ”, “Öğrencilerin görüşlerine saygı duyma, $\bar{X} = 3.20$ ”, “Öğrencilerle samimi ve dengeli ilişkiler kurma, $\bar{X} = 3.08$ ” gibi davranışlarda nispeten daha yüksek iken “Konuşmalarında sözel dili jest ve mimiklerle destekleme, $\bar{X} = 2.92$ ”, “Eleştirilere açık olma $\bar{X} = 2.84$ ”, “Yapıcı eleştirilerde bulunma

$\bar{x} = 2.91$ ”, “Ders dışında ulaşılabilir olma $\bar{x} = 2.92$ ” gibi davranışlarda ise nispeten daha düşük olduğu görülmektedir. Fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretim elemanlarını “iletişim becerisi” konusunda en başarılı olarak gördükleri madde $\bar{x} = 3.20$ ile “Öğrencilerin görüşlerine saygı duyma” iken en az yeterli buldukları madde ise $\bar{x} = 2.84$ ile “Eleştirilere açık olma” maddesi olarak görülmektedir. Frekans ve yüzde dağılımlarına göre de benzer sonuçlara ulaşıldığı tablo 2’deki verilerden anlaşılmaktadır. Örneğin fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretim elemanlarının “eleştirilere açık olma” maddesine verdikleri cevapların frekans ve yüzde dağılımlarına göre, “hiçbiri” diye görüş belirtenlerin yüzdesi % 15.6 gibi dikkat çekici bir sonuç olduğu görülmektedir. Diğer maddelere verilen “hiçbiri” cevaplarının yüzdelere göre belirgin bir fark olduğu dikkat çekmektedir.

Alt Problem 3: Eğitim ve fen-edebiyat fakültelerinde okuyan öğrencilerin görüşlerine göre öğretim elemanlarının “ölçme-değerlendirme” beceri düzeyleri nedir?

Tablo 3: Öğretim elemanlarının ölçme-değerlendirme becerilerine ilişkin öğrenci görüşlerinin dağılımı

FAKÜLTE		Hiçbiri		Çok azı		Yarıısı		Pek çoğu		Hepsi		\bar{X}	Ss
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
M20.	Eğitim	33	9,6	99	28,8	109	31,7	82	23,8	21	6,1	2,88	1,06
	Fen Edebiyat	13	5,8	74	33,0	78	34,8	43	19,2	16	7,1	2,89	1,01
M21.	Eğitim	25	7,3	106	30,8	103	29,9	88	25,6	22	6,4	2,93	1,05
	Fen Edebiyat	27	12,1	67	29,9	79	35,3	29	12,9	22	9,8	2,79	1,12
M22.	Eğitim	31	9,0	88	25,6	106	30,8	92	26,7	27	7,8	2,99	1,09
	Fen Edebiyat	26	11,6	75	33,5	63	28,1	34	15,2	26	11,6	2,82	1,17
M23.	Eğitim	13	3,8	57	16,6	76	22,1	123	35,8	75	21,8	3,55	1,11
	Fen Edebiyat	19	8,5	54	24,1	60	26,8	54	24,1	37	16,5	3,16	1,20
M24.	Eğitim	21	6,1	69	20,1	87	25,3	117	34,0	50	14,5	3,31	1,12
	Fen Edebiyat	28	12,5	51	22,8	57	25,4	58	25,9	30	13,4	3,05	1,23
M25.	Eğitim	34	9,9	86	25,0	87	25,3	85	24,7	52	15,1	3,10	1,22
	Fen Edebiyat	33	14,7	46	20,5	58	25,9	46	20,5	41	18,3	3,07	1,31
M26.	Eğitim	68	19,8	112	32,6	61	17,7	69	20,1	34	9,9	2,68	1,27
	Fen Edebiyat	37	16,5	78	34,8	54	24,1	35	15,6	20	8,9	2,66	1,18

Tablo 3 incelendiğinde, öğretim elemanlarının “ölçme-değerlendirme” konusunda, öğrencilerin görüşlerinin ortalamaları, eğitim fakültesi için en düşük $\bar{X} = 2.68$ ile en yüksek $\bar{X} = 3.55$; fen-edebiyat fakültesi için $\bar{X} = 2.66$ ile $\bar{X} = 3.16$ arasında değişmektedir. Öğretim elemanlarının “ölçme-değerlendirme becerisi” konusunda öğrencilerin görüş ortalamalarının en yüksek olduğu madde, hem eğitim fakültesi ($\bar{X} = 3.55$) hem de fen-edebiyat fakültesi ($\bar{X} = 3.16$) için “Öğrencilere sınav içeriği ve türü konusunda önceden açıklayıcı bilgiler verme” maddesi, olurken; en düşük

ortalamalar ise hem eğitim ($\bar{x} = 2.68$) hem de fen-edebiyat ($\bar{x} = 2.66$) fakülteleri için “Değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilerde görülen eksiklikleri tamamlama, yanlışları düzeltme” maddesi olduğu görülmektedir. Gerek eğitim ve gerekse de fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin, öğretim elemanlarını “ölçme-değerlendirme” konusunda görüşlerinin birbirine çok yakın olduğu tablo 3’deki veriler incelendiğinde anlaşılmaktadır. Buna göre yüksek öğretimde görev yapan öğretim elemanlarının ölçme-değerlendirme konusunda benzer görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Verilen cevapların yüzdelerine göre “Dersin amacına göre uygun ölçme aracı hazırlama” maddesine eğitim fakültesi öğrencilerinin % 7.3’ü “hiçbiri”, % 30.8’i “çok azı” şeklinde cevap verirken fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin % 12.1’i “hiçbiri”, % 29.9’u “çok azı” şeklinde cevap vermişlerdir. “Hiçbiri” ve “çok azı” cevaplarının toplamları her iki fakülte için de birbirine çok yakın sonuç vermektedir. Maddelere verilen “Hiçbiri” cevabının yüzdelerine göre eğitim ve fen-edebiyat fakültesi karşılaştırması yapıldığında, fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinden “Hiçbiri” cevabı verilenlerin yüzdesi, Tablo 3’te verilen 7 maddenin 5’inde daha yüksektir. Buna göre fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin ölçme-değerlendirme konusunda öğretim elemanlarından beklentilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3’deki anket maddeleri incelendiğinde öğrenci görüşlerinin ortalamalarının en düşük olduğu maddenin “ölçme-değerlendirme” konusunda olduğu görülmektedir. Bu bulgu, dikkate değer bir veri olarak değerlendirilebilir. Anketin öğretim elemanlarının “ölçme-değerlendirme” becerilerini ölçen maddelerine verilen cevapların ortalamaları, “öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma becerisi” ve “iletişim becerisini” ölçen maddelere verilen cevapların ortalamalarından daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre, öğrenci görüşleri açısından öğretim elemanlarının önemli bir kısmının “ölçme-değerlendirme” konusunda yeterli düzeyde olmadıkları kanısına varılabilir.

Alt Problem 4: Öğretim elemanlarının sınıf içi etkinlikleri yönetme becerilerinin algılanışı, cinsiyet, fakülte ve alan değişkenleri açısından öğrenci görüşlerinde anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır?

Bu alt probleme ilişkin bulgular tablo 4, Tablo 5 ve Tablo 6’da verilmiştir. Görüşler arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için “t” testi uygulanmıştır. Sonuçlar, cinsiyet, fakülte ve alan değişkenine göre sırayla ele alınıp yorumlanmıştır.

Tablo 4: Cinsiyet değişkenine göre öğrenci görüşlerinin dağılımı

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart	t	sd	p
				Sapma			
Yöntem	Kız	310	29,60	7,81	-0,325	566	0,746
	Erkek	258	29,81	7,88			
İletişim	Kız	310	28,11	7,32	-2,230	566	0,026*
	Erkek	258	29,51	7,50			
Ölçme	Kız	310	20,85	5,86	-0,799	566	0,425
	Erkek	258	21,26	6,31			

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin öğretim elemanlarının öğretim strateji- yöntem ve tekniklerini kullanma becerileri ile ilgili görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir. Her ne kadar cinsiyet açısından anlamlı bir fark görülmesi de erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması (29,81) kız öğrencilerin görüşlerinin ortalamasından (29,60) daha yüksektir. Yani erkek öğrenciler kız öğrencilere göre öğretim elemanlarını öğretim strateji- yöntem ve tekniklerini kullanma açısından daha yeterli bulmaktadırlar. Kız öğrencilerin beklenti düzeylerinin yüksekliği bu durumun nedeni olarak gösterilebilir.

Tablo 4'e göre öğrencilerin öğretim elemanlarının ölçme- değerlendirme becerileri ile ilgili görüşlerinde, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Öğretim elemanlarının ölçme- değerlendirme becerileri açısından öğrenci görüşlerinin ortalamaları erkek öğrencilere göre 20,85 iken kız öğrencilere göre 21,26 olduğu görülmektedir. Buna göre, kız öğrenciler erkek öğrencilere göre, öğretim elemanlarının "ölçme-değerlendirme" konusunda daha yeterli oldukları görüşündedirler.

Öğretim elemanlarının "iletişim becerisi" konusunda öğrenci görüşlerinde cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olduğu Tablo 4'teki verilerden anlaşılmaktadır. Tablo 4'teki verilere göre kız öğrencilerin görüşlerinin ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının "iletişim becerisi" konusunda öğrenci görüşlerinin ortalamaları erkek öğrencilerde 28,11 iken kız öğrencilerde 29,51 olduğu anlaşılmaktadır. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre öğretim elemanlarını "iletişim becerisi" konusunda daha yeterli görmektedirler. Bu verilerden kız öğrencilerin öğretim elemanları ile iletişim kurma konusunda daha istekli oldukları ve beklentilerinin erkek öğrencilere göre daha fazla gerçekleştiği sonucu çıkarılabilir. Bu durum, öğretim elemanlarının iletişim kurma konusunda kız öğrencilere erkek öğrencilere göre daha toleranslı davrandıkları anlamına da gelebilir.

Fakülte değişkenine göre öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmıştır. Bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5: *Fakülte değişkenine göre öğrenci görüşlerinin dağılımı*

	Fakülte	N	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Yöntem	Eğitim	344	30,86	7,46	4,452	566	0,000*
	Fen Edb.	224	27,91	8,08			
İletişim	Eğitim	344	29,74	7,14	3,990	566	0,000*
	Fen Edb.	224	27,22	7,62			
Ölçme	Eğitim	344	21,43	6,05	1,944	566	0,052
	Fen Edb.	224	20,42	6,05			

Tablo 5'e göre öğretim elemanlarının "öğretim strateji- yöntem ve tekniklerini kullanma" becerileri ile ilgili öğrenci görüşleri arasında fakülte değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Bu farkı anlamak için ortalamalara bakıldığında eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasının (30.86) fen-edebiyat fakültesi öğrencilerin görüşlerinin ortalamasından (27.91) fazla olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim fakültesi öğrencileri fen edebiyat fakültesi öğrencilerine göre kendi derslerine giren öğretim elemanlarını "öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini" kullanmada daha yeterli görmektedirler. Bu durumun bir nedeni olarak, eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek formasyonu konusunda belli bir eğitimi almaları gösterilebilir. Ayrıca eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun üniversitede görev yapmadan önce öğretmenlik yapmalarının ve büyük çoğunluğunun eğitim fakültesi mezunu olmalarının da bu sonucun ortaya çıkmasında bir etkisinin olduğu söylenebilir. Ayrıca eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek formasyonu konusunda diğer fakültelerde görev yapan öğretim elemanlarına göre daha yeterli ve duyarlı olmaları beklenen bir durumdur.

Öğretim elemanlarının "iletişim" becerileri ile ilgili öğrenci görüşleri arasında fakülte değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu Tablo 5'teki verilerden anlaşılmaktadır. Bu farkı anlamak için ortalamalara bakıldığında eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasının (29.74) fen-edebiyat fakültesi öğrencilerin görüşlerinin ortalamasından (27.22) fazla olduğu görülmektedir. Bu ortalamalara göre, eğitim fakültesi öğrencilerinin fen edebiyat fakültesi öğrencilerine göre kendi derslerine giren öğretim elemanlarını "iletişim" konusunda daha yeterli gördükleri söylenebilir. Sınıf içi öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde "iletişim kurma becerisi" etkili bir öğretim açısından hayati bir öneme sahiptir. İletişim kullanma becerisine sahip olma eğitimin hangi kademesinde olursa

olsun mutlaka dikkate alınması gereken öğretim değişkenlerinden biridir. Bu araştırmanın verileri incelendiğinde (Tablo 2) öğretim elemanlarının önemli bir kısmının öğrencilerle iletişim kurmada beklenen düzeyde olmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 5'e bakıldığında, öğretim elemanlarının "ölçme-değerlendirme" becerileri ile ilgili öğrenci görüşleri arasında fakülte değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Gerek eğitim fakültesi gerekse fen-edebiyat fakültesi öğrencileri tablo 3'teki ve Tablo 5'teki verilere göre, öğretim elemanlarını "ölçme-değerlendirme" becerileri konusunda yakın düzeyde görmektedirler.

Tablo 6: Alan değişkenine göre öğrenci görüşlerinin dağılımı

	Alanlar	N	Ortalama	Standart		t	sd	p
				Sapma				
Yöntem	Fen	222	29,00	7,46		-1,687	566	0,092
	Sosyal	346	30,14	8,08				
İletişim	Fen	222	27,75	7,14		-2,580	566	0,010*
	Sosyal	346	29,39	7,62				
Ölçme	Fen	222	20,95	6,05		-0,283	566	0,777
	Sosyal	346	21,09	6,05				

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin öğretim elemanlarının "öğretim strateji- yöntem ve tekniklerini kullanma becerileri" ve "ölçme-değerlendirme becerileri" ile ilgili görüşleri alan değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir. Her ne kadar alan açısından anlamlı bir fark görülme de sosyal alanlarda okuyan öğrencilerin görüşlerinin ortalaması fen alanlarında okuyan öğrencilerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksektir. Yani sosyal alanlarda okuyan öğrenciler fen alanlarında okuyan öğrencilere göre, öğretim elemanlarını "öğretim strateji- yöntem ve tekniklerini kullanma" ve "ölçme-değerlendirme becerileri" açısından daha yeterli bulmaktadırlar. Sosyal alan öğrencilerinin iletişim ve öğretim strateji-yöntem ve teknikleri konusunda fen alanlarındaki öğrencilere göre daha fazla ders almaları bu durumun bir nedeni olarak gösterilebilir.

Alan değişkenine göre, öğretim elemanlarının "iletişim becerisi" konusunda öğrenci görüşlerinde anlamlı fark olduğu Tablo 6'daki verilerden anlaşılmaktadır. Bu farkı anlamak için ortalamalara bakıldığında sosyal alan öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasının (29.39) fen alanları öğrencilerinin görüşleri ortalamasından (27.75) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani sosyal alanlarda okuyan öğrenciler, fen alanlarında okuyan öğrencilere göre öğretim elemanlarını "iletişim becerisi" konusunda daha yeterli görmektedirler. Fen alanları öğrencilerinin öğretim elemanlarını sosyal alan öğrencilerine göre daha yetersiz görmeleri, beklenti düzeylerinin yüksek olmasından kaynaklanabilir.

4. Tartışma-Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen verilere dayalı yapılan çözümlenelerde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1.Eğitim ve fen-edebiyat fakültesi öğrencileri, öğretim elemanlarının “öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma” becerileri açısından yeterli düzeyde olmadıklarını düşünmektedirler. Tablo 1'deki ortalamalara ve yüzdelere bakıldığında öğrencilerin öğretim elemanlarının “öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma” becerilerini ölçen maddelere verdikleri cevapların ortalamaları 2.38 ile 3.54 arasında değiştiği görülmektedir. Frekans ve yüzde dağılımlarına göre ise öğrencilerin % 55'inden fazlasının, öğretim elemanlarının “öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma”, konusuyla ilgili anket maddelerine verdikleri cevaplarda “hiçbiri”, “çok azı” ve “yarısı” seçeneklerini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Öğretim elemanlarının “öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma” becerisini ölçen maddelere verilen cevapların ortalamalarına göre en yüksek ortalama, hem eğitim fakültesi ($\bar{x} = 3.54$) hem de fen-edebiyat fakültesi ($\bar{x} = 3.22$) öğrencilerinin görüşlerine göre “Konuları mantıkî bir sıra ile sunma (basamaklar hâlinde konuyu işleme; bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa...” maddesinde; en düşük ortalamanın hem eğitim fakültesi ($\bar{x} = 2.83$) hem de fen-edebiyat fakültesi ($\bar{x} = 2.38$) için “Öğrencilerin bireysel ve takım hâlinde çalışmalarına uygun ortam hazırlama” maddesinde olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında öğrenci görüşlerine göre, eğitim ve fen-edebiyat fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının çoğunluğunun “öğretim strateji-yöntem ve tekniklerini kullanma” becerileri açısından yeterli düzeyde olmadıkları sonucuna varılabilir. Aksu ve diğerlerinin (2008) yaptıkları bir araştırmada, öğrenci görüşlerine göre öğretim elemanlarının derslerde ilgi çekici etkinliklere yer vermedikleri, öğretim elemanlarının öğrencilere ders boyunca not tuttukları ve monoton bir ses tonuyla dersi anlattıkları sonucuna ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Bu sonuç, bu araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Murat ve diğerlerinin (2006) yaptıkları benzer bir çalışmada öğrenci görüşleri ortalamasının en düşük olduğu maddenin “öğretim elemanları, derse bütün öğrencilerin katılımını sağlar” maddesi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla bu sonuç da araştırmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir. Konuyla ilgili “ilköğretime öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretim elemanı yeterliliklerinin değerlendirilmesi” adlı bir başka araştırmada (Köseoğlu,1994) ise öğrenciler öğretim elemanlarını “öğretim sürecini yönetme” konusunda “çok az” düzeyde yeterli bulmaktadırlar.

2.Öğretim elemanlarının “iletişim” becerileri konusunda eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşlerinin ortalamaları, iletişim becerisini ölçen bütün maddelere göre en düşük “Öğrencilere isimleri ile hitap etme, $\bar{x} = 3.00$ ”, en yüksek “Konuşmalarında sözel

dili jest ve mimiklerle destekleme, $\bar{x} = 3.52$ ”; fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin görüşleri ortalamaları ise en yüksek “eleştirilere açık olma, $\bar{x} = 3.52$ ”, en düşük “öğrencilerin görüşlerine saygı duyma, $\bar{x} = 3.20$ ” olarak bulunmuştur. Frekans ve yüzdelere göre eğitim fakültesi öğrencilerinin % 50’sinden fazlasının, fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin % 55’inden fazlasının “hiçbiri”, “çok azı” ve “yarısı” seçeneklerini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Köseoğlu (1994) tarafından yapılan bir araştırmada üniversite öğrencileri, öğretim elemanlarını okul içi ilişkilerde “çok az” düzeyde yeterli bulmuşlardır. Taş (2009), Şen ve Erişen (2002) tarafından yapılan araştırmalarda da, üniversite öğrencileri öğretim elemanlarını “iletişim” konusunda “çok az” düzeyde yeterli bulmaktadırlar. Yukarıda verilen araştırma sonuçları ile araştırmamızın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmanın bulgularına göre, hem eğitim hem de fen-edebiyat fakültesi öğrencileri, öğretim elemanlarının yarısından çoğunu “iletişim” konusunda yeterli görmemektedirler. Oysa öğretim ortamında öğrencilerin derse motive olmalarında sağlıklı bir öğrenci-öğretim elemanı iletişiminin önemli bir yeri olduğu bilinmektedir. Taş’a göre (2009) sınıf içinde öğretim elemanı sadece bilgi öğretici konumda değildir. Başar (2009) “sınıfın ilişki düzeni büyük ölçüde etkili bir iletişime bağlıdır” şeklinde görüş belirtmektedir. Öğrenciyi sınıf içinde “sözsüz iletişimden başlayarak, ismi ile hitap etmeye, güncel konuşmalar yapmaya, duygusal yönü olan sözcükleri kullanmaya, doğru davranışları takdir etmeye, hata yapıldığında özür dilemeye” kadar birçok konu öğrencileri etkilemektedir. Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarının Davranışlarının Demokratikliğine İlişkin Algıları (Erdem ve Sarıtaş, 2006) adlı bir çalışmada, öğrenciler öğretim elemanlarını “kendi ideolojileri doğrultusunda ders işlememe, kendi düşüncelerine karşı çıkan öğrencilere olumsuz davranmama, öğrencilere arkadaş gibi davranma, derslerde tartışmaya fırsat verme, eleştiriye açık olma, öğrencileri kararlara katma, öğrencilerin problemleriyle ilgilenme, öğrenci ders esnasında olumsuz davrandığında anlayışlı olma, kendini öğrencinin yerine koyabilme, öğrencilerin ders dışındaki sorunlarıyla ilgilenme” davranışlarında “çok az” düzeyde yeterli bulmuşlardır. Adı geçen araştırmada “eleştiriye açık olma”, “derslerde tartışmaya fırsat verme” ve “kendini öğrencinin yerine koyabilme” gibi davranışlar iletişim açısından oldukça önemli kabul edilen davranışlardır. Ergün, Duman, Kıncal ve Arıbaş’ın (1999) yaptıkları “İdeal Bir Öğretim Elemanının Özellikleri” adlı araştırmalarının sonuçlarına göre de öğrenciler, “siyasi davranmayan, öğrenciler arasında bu tür ayrımlar yapmayarak bunu davranışa ve nota dönüştürmeyen, küçümseyen, azarlayan, hakaret eden, küçük düşüren, hor gören tutum ve davranıştan ziyade; onu değerli sayan, sözünü dinleyen, nazik ve samimi davranan, kibirli davranmayan, kendisine güvenilir, kendisine yaklaşılabilir, soru sorulabilir, iyimser, tatlı-sert bir öğretim elemanı” istemektedir. Adı geçen araştırmada da öğrencilerin iletişimle ilgili özelliklere önem verdikleri anlaşılmaktadır.

3. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre, eğitim ve fen-edebiyat fakültesi öğrencileri yarısından çoğu, öğretim elemanlarını “ölçme-değerlendirme” konusunda yeterli düzeyde görmemektedirler. Anketteki ölçme-değerlendirme ile maddeler verilen cevaplarda öğrenci görüşlerin ortalaması 2.66 ile 3.55 arasında değişmektedir. Görüşlerin yüzdelerine göre, öğrencilerin % 70'e yakını “Öğrencilere sınav içeriği ve türü konusunda önceden açıklayıcı bilgiler verme” maddesi hariç “hiçbiri”, “çok azı” ve “yarısı” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Yani araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu, öğretim elemanlarının yarısından çoğunu “ölçme-değerlendirme” konusunda yeterli düzeyde görmemektedirler. Şen ve Erişen (2002) tarafından yapılan benzer bir araştırmada, öğretim elemanlarının “ölçme ve değerlendirme” boyutunda yer alan etkili öğretmenlik özelliklerine ait davranışlar öğretmen adaylarının görüşleri açısından incelendiğinde, söz konusu davranışların öğretim elemanlarının “bir kısmı” ve “çok azı” tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu sonuç araştırmamızda ulaştığımız sonuçları desteklemektedir.

Ölçme-değerlendirme öğretim sürecinin öğelerinden biridir. Bir öğretim etkinliğinin belirlenen hedeflere ulaşip ulaşmadığını belirlemek sağlıklı bir ölçme-değerlendirme ile mümkündür. Gronlund'a göre (1998) öğretimi tamamlayan ölçme-değerlendirme süreci gerektiği gibi planlanıp kullanılırsa, öğretim daha etkili olacağından, öğrenciler çok daha iyi öğreneceklerdir. Ölçme-değerlendirmenin birçok işlevi gerçekleştirmekle birlikte en önemli işlevi öğrenmeyi geliştirmek ve öğretimin etkililiğini artırmaktır. Bu işlev eğitimin diğer kademelerinde olduğu gibi yükseköğretim düzeyinde de aynı derecede önemlidir. Bundan dolayı öğretim elemanlarının öğretim görevini yerine getirirken ölçme-değerlendirme sürecini iyi bilmeleri ve ölçme-değerlendirmenin ilkelerine uygun hareket etmeleri beklenir.

4. Eğitim fakültesi öğrencileri, öğretim elemanlarını “öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma”, “iletişim becerisi” ve “ölçme-değerlendirme” becerileri açısından, fen-edebiyat fakültesi öğrencilerine göre daha yeterli bulmaktadırlar.

5. Cinsiyet değişkenine göre, öğretim elemanlarının “iletişim becerisi” konusunda öğrenci görüşlerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre öğretim elemanlarını iletişim konusunda daha yeterli görmekteyizler.

6. Fakülte değişkeni açısından, öğretim elemanlarının “öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma” ve “iletişim becerisi” konusunda öğrenci görüşlerindeki farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim fakültesi öğrencileri, öğretim elemanlarını “öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma” ve “iletişim becerisi” konusunda, fen-edebiyat fakültesi öğrencilerine göre daha yeterli görmekteyizler.

7. Alan değişkenine göre, öğretim elemanlarının “iletişim becerisine” dair öğrenci görüşlerinde anlam bir farkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Sosyal alanlarda okuyan öğrenciler, fen alanlarında okuyan öğrencilere göre, öğretim elemanlarını “iletişim becerisi” konusunda daha yeterli görmekteyizler.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlara göre şu öneriler sunulabilir:

1.Araştırma sonuçlarına göre, öğretim elemanlarının önemli bir kısmı “öğretim strateji yöntem ve tekniklerini kullanma” konusunda yeterli görülmemektedir. Bu nedenle üniversitelerin özellikle eğitim fakültesi dışında diğer fakülte ve yüksekokullarda görevli öğretim elemanlarının çağdaş gelişmeler ışığında “öğretim stratejileri, öğretimde yöntem ve tekniklerin kullanımı ve sınıf yönetimi” konularında hizmet içi eğitime tabi tutulmaları sağlanabilir.

2.Üniversitelerde öğretim kalitesinin yükseltilmesi konusunda öğretim elemanları somut ve objektif ölçütlere göre sistematik ve sürekli bir değerlendirmeye tabi tutulabilirler.

3. Araştırma, Türkiye’deki devlet ve özel üniversiteleri de içine alacak şekilde daha kapsamlı olarak yapılabilir.

4. Üniversite yönetimleri, öğretim elemanları için ulusal ve uluslar arası düzeyde kendini ispatlamış uzmanlardan yararlanmak suretiyle öğretim elemanlarına “iletişim” ve “ölçme-değerlendirme” konularında seminere katılma imkânları sağlayabilir.

Kaynakça

Aksu, M.B., Çivitçi, A. ve Duy, B.(2008). “Yükseköğretim Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarının Ders Uygulamaları ve Sınıf İçi Davranışlarına İlişkin Görüşleri”. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9) 16, 17-42.

Alpay, H. R.(2004). “Bir Ortam Olarak Üniversite Tasarımı”. *Uluslar Arası Üniversite Eğitimi Kongresi*, İstanbul: Fatih Üniversitesi.

Aydın, A. (1998). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Başar, H.(2009). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları .15.Baskı.

Bilen, M.(2009). *Plândan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı yayıncılık, 7. baskı.

Bolat, S.(1990). *Yükseköğretimde Öğretim Elemanı- Öğrenci İletişimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ergün, M. (2001). “Üniversitelerde Öğretim Etkinliğinin Geliştirilmesi”. *2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu*, Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları, 88-192.

Can, N. (2004). “Öğretmenlerin Geliştirilmesi ve Etkili Öğretmen Davranışları”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 103-119.

Erden, M.(2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Gasset, Y. O. (1997). *Üniversitenin Misyonu*. (Çev: Bülent Üçpınar). İstanbul: Birleşik Yayıncılık.

İsmail ARSLANTAŞ

Gronlund, N.E. (1976). *Measurement and Evaluation in Teaching*. 3rd Ed., New York:Macmillan Publishing Co.

Günay, D. (2004). "Üniversitenin Neliği, Akademik Özgürlük ve Üniversite Özerkliği". *I.Uluslar Arası Üniversite Eğitimi Kongresi*, İstanbul: Fatih Üniversitesi.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırmalar ve İstatistik Teknikler*. Ankara: Tekışık Web Ofset.

Köseoğlu, K.(1994). "İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mahiroğlu, A. (1988). "İlköğretim Öğretmenlerinin Öğretmenlik Formasyon Programları İle Yetiştirilmesinde Görev Alan Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Davranışlarının Değerlendirilmesi". *Cumhuriyet'in 75. Yılında İlköğretim I.Sempozyumu*, Ankara: H.H.Tekışık yay.

Murat, M., Arslantaş, H.İ. ve Özgan, H. (2006). "Öğretim Elemanlarının Sınıf İçi Eğitim-Öğretim Etkinlikleri Açısından Değerlendirilmesi". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 263-278.

Perrott, E. (1982). *Effective Teaching: A Practical Guide to Improving Your Teaching*. London: Longman.

Sümbül, A.Murat.(1996). "Öğretmen Niteliği ve Öğretimdeki Roller". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8(3), 597-608.

Şen, Ş. ve Erişen Y. (2002). "Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanlarının Etkili Öğretmenlik Özellikleri". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 99-116.

Taş, S. (2009). "Öğretim Elemanlarının Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Davranışlarının Öğretim Elemanı-Öğrenci İletişimine Yansımaları". *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(9), 171-192.

Taymaz, H. (1997). *Hizmet İçi Eğitim: Kavramlar İlkeler Yöntemler*. Ankara: Pegem Yayınları.